

1. Podstawowe informacje

powierzchnia	491,2 tys. km ²
ludność	ok. 6 mln
podział administracyjny	5 regionów (welajatów), miasto z prawami welejatu (Aszchabad)
stolica	Aszchabad
ustrój polityczny	republika prezydencka
waluta	turkmeński manat (TMT)
język urzędowy	turkmeński
skład etniczny	Turkmeni (79%), Uzbegy (9%), Rosjanie (3%), Kazachowie (2%)
religia	islam (ok. 90%), chrześcijaństwo (ok. 7%)
głowa państwa (prezydent), przewodniczący Gabinetu Ministrów	Gurbanguly Berdimuhamedow
minister finansów i gospodarki	Muhammetgeldi Serdarov
wiceprzewodniczący gabinetu ministrów, minister spraw zagranicznych	Rashid Meredov
ambasador Turkmenistanu z siedzibą w Berlinie	Bedimurat Redjepov
ambasador Polski z siedzibą w Baku (Azerbejdżan)	Rafał Poborski
najbliższe wybory parlamentarne	2023 r.
najbliższe wybory prezydenckie	2024 r.

2. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021(pr.)
PKB (w mld USD) ¹	57,9	42,2	38,5	41,4	40,8	46,3	45,6	53,1
PKB per capita (USD) ¹	10.592	7.576	6.824	7.248	7.065	7.900	7.674	8.844
PKB ("+" / "-" , w %) ^{2,*}	+10,3	+6,5	+6,2	+6,5	+6,2	+6,3	+5,9	+6
Inflacja (%)	4,4	6,0	6,2	10,4	7,2	6,3	8,9	16,0
Eksport (w mld USD) ^{3/4}	10,7/17,5	9,0/10,0	7,0/7,0	7,1/7,5	8,9/9,6	9,3/10,0	7,1 ⁵ /6,4	-
Import (w mld USD) ^{3/4}	8,0/10,0	6,5/7,0	5,5/5,0	4,2/4,6	2,8/2,4	3,0/3,0	3,2 ⁵ /3,1	-

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (w mld USD): napływ roczny/poziom na koniec roku ⁵	3,8/26,7	3,0/29,7	2,2/31,9	2,1/34,0	2,0/36,0	2,2/38,2	-	-
---	----------	----------	----------	----------	----------	----------	---	---

Źródła: 1. MFW; 1a. MFW – Real GDP; 2. Dane oficjalne; 3. Wg Observatory of Economic Complexity (OEC); 4. Według World Data Atlas; 5. UNCTAD; * Wg MFW wskaźniki wzrostu PKB (Real GDP) były niższe, a w latach 2016, 2019 i 2020 występowała tendencja spadkowa.

3. Informacje ogólne, sytuacja i polityka gospodarcza

27 października 1991 r. Turkmenistan uzyskał niepodległość (po rozpadzie Związku Radzieckiego). Zgodnie z konstytucją Turkmenistan jest republiką prezydencką. Prezydent jest głową państwa i szefem władzy wykonawczej. Od 2007 r. funkcję tę sprawuje Gurbanguly Berdimuhamedow. Zgodnie z konstytucją przyjętą w 2016 r. prezydent wybierany jest na 7-letnią kadencję bez limitu kadencyjności. Organem władzy ustawodawczej jest jednoizbowego parlament – Medžlis (125 deputowanych wybieranych na pięcioletnią kadencję).

Turkmenistan jest członkiem 46 międzynarodowych organizacji m.in. takich jak ONZ, OBWE, MFW, BŚ, Organizacja Współpracy Islamskiej, Ruchu Państw Niezaangażowanych (NAM). W organizacjach takich jak Wspólnota Niepodległych Państw i Organizacja Współpracy Gospodarczej Turkmenistan ma status członka stowarzyszonego.

Posiada status państwa wieczystie neutralnego.

Turkmenistan jest krajem w dużej mierze pustynnym z **rolnictwem** skupionym na sztucznie nawadnianych terenach. **Dominujące uprawy to bawełna**, której większość jest produkowana na eksport **oraz pszenica** produkowana głównie na rynek krajowy. Ponadto uprawiane są ryż, jęczmień, kukurydza, a także drzewa i krzewy owocowe, winorośl, warzywa i inne. Większość ziemi rolniczej wykorzystuje się jako pastwiska – hodowane są **owce** (ważne znaczenie dla rolnictwa Turkmenistanu), bydło, kozy, wielbłądy i trzoda chlewna. Około połowy ludności zdolnej do pracy znajduje zatrudnienie w rolnictwie.

Turkmenistan **jest krajem bogatym w surowce energetyczne** – gaz ziemny i ropę naftową. Według „BP Statistical Review of World Energy 2019” złoża gazu ziemnego oceniane są na 19,5 bln m3 (9,9% światowych rezerw).

Ponadto Turkmenistan posiada zasoby soli, siarki, rud cynku i ołowiu.

Priorytetowe projekty rozwoju infrastruktury w Turkmenistanie obejmują m.in. sektor gazowy, w tym zwiększanie mocy gazociągu Turkmenistan – Uzbekistan – Kazachstan – Chiny; budowę transnarodowego rurociągu Turkmenistan – Afganistan – Pakistan – Indie (z uwagi na plany dostaw gazu do Indii i Pakistanu), a także linii przesyłu energii elektrycznej i łączności światłowodowej Turkmenistan – Afganistan – Pakistan.

Przemysł przetwórczy reprezentowany jest w Turkmenistanie m.in. przez przemysł chemiczny (w tym produkcja nawozów sztucznych, kwasu siarkowego i in.), rafineryjny, metalowy (w tym urządzenia dla przemysłu naftowego), materiałów budowlanych (w tym cement), włókienniczy (bawełna, dywany), spożywczy i in.

Budownictwo, w tym dla sektora publicznego, realizowane jest w znacznej mierze przez firmy zagraniczne.

Turkmenistan to kraj o wysokim stopniu centralizacji decyzji gospodarczych. Działania władz obejmują m.in. silne subsydiowanie sektora komunalnego; kontrolę rynku walutowego (w 2014 r. Bank Centralny Turkmenistanu zdevaluował manat o 19%; występuje presja na walutę krajową, co prowadzi m.in. do dużej rozpiętości kursu oficjalnego (3,5 TMM/USD) i czarnorynkowego; dokonywanie państwowego importu podstawowych towarów konsumpcyjnych/żywności w celu stabilizacji cen.

Turkmenistan publikuje ograniczone dane statystyczne, co utrudnia analizy gospodarcze. Według ocen, w ostatnich latach PKB Turkmenistanu wzrastał w tempie powyżej +6% (w latach 2018/2019 +6,2/+6,3%).

Według danych oficjalnych, w **2020 r. PKB Turkmenistanu** wzrósł o +5,9%, produkcja przemysłowa zwiększyła się o +3,3%, handel detaliczny o +15,1%, transport i łączność o +4,7%.

Według danych oficjalnych, w okresie **9 miesięcy 2021 r. PKB Turkmenistanu** wzrósł o +6,2%.

Rozwój gospodarczy Turkmenistanu jest obecnie uzależniony od koniunktury na nośniki energii (węglowodory, głównie gaz ziemny, odpowiadają za ok. ¼ PKB tego państwa) oraz od koniunktury gospodarczej Chin, do których kierowana jest zdecydowana większość eksportu gazu ziemnego.

Szereg czynników (takich jak ograniczony poziom inwestycji publicznych i prywatnych, a także napływu BIZ (kierowane głównie do sektora energetycznego), ograniczona podaż kredytowa, reglamentacja dostępu do walut) będzie wpływać na utrzymywanie się presji inflacyjnej. Ponadto wymienione czynniki mogą ograniczać popyt na import towarów inwestycyjnych i konsumpcyjnych (polityka gospodarcza władz ukierunkowana jest na wspieranie/subsydiowanie produkcji krajowej i eksportu oraz substytucji importu).

Dodatkowym czynnikiem wpływającym negatywnie na gospodarkę stała się światowa pandemia COVID-19.

Handel zagraniczny Turkmenistanu:

- według ocen ośrodków zagranicznych, **eksport Turkmenistanu w 2017 r.** wynosił ok. 7,5 mld USD (w 2016 r. ok. 7 mld USD). Największymi odbiorcami towarów z Turkmenistanu były Chiny (ok. 84%) i Turcja (5,1%). Przedmiotem eksportu był przede wszystkim gaz ziemny i ropa naftowa, a także włókno bawełniane i tekstylia;
- według ocen ośrodków zagranicznych, **import Turkmenistanu w 2017 r.** wynosił 4,8 mld USD (w 2016 r. 5,0 mld USD). Największymi dostawcami na rynek turkmeński były: Turcja (24,2%), Algieria (14,4%), Niemcy (9,8%), Chiny (8,9%), Rosja (8%), USA (6,6%). Przedmiotem importu były głównie maszyny i urządzenia, wyroby przemysłu chemicznego oraz artykuły spożywcze.

Z kolei według danych Państwowego Komitetu Statystycznego Turkmenistanu, obroty towarowe handlu zagranicznego Turkmenistanu w 2018 r. wyniosły ok. 17 mld USD, w tym eksport Turkmenistanu ok. 11,7 mld USD, a import ok. 5,3 mld USD (dodatnie saldo w wysokości o. 6,3 mld USD). Głównymi importerami towarów z Turkmenistanu były Chiny, Włochy, Afganistan, Turcja, Zjednoczone Emiraty Arabskie.

Według World's Top Exports (WTEx) w strukturze **eksportu Turkmenistanu za 2018** rok dominowały następujące towary (99,1% ogólnej wartości):

- Surowce energetyczne, w tym ropa naftowa i gaz ziemny: 8,6 mld USD (92,7% łącznego eksportu)
- Bawełna: 306,7 mln USD (3,3%)
- Sól, siarka, kamień, cement: 75,6 mln USD (0,8%)
- Tworzywa sztuczne, artykuły z tworzyw sztucznych: 61,3 mln USD (0,7%)

- Nawozy: 57,9 mln USD (0,6%)
- Statki, łodzie: 33,8 mln USD (0,4%)
- Produkcja tekstylna, odzież używana: 21,5 miliona USD (0,2%)
- Pojazdy: 18,1 mln USD (0,2%)
- Gumy, żywice i inne 12,9 mln USD (0,1%)
- Surowe skóry, skórki, skóra: 10 milionów dolarów (0,1%)

Głównymi importerami towarów z Turkmenistanu wg tego źródła były: Chiny (ok. 90%), Turcja, Gruzja, Rosja, Niemcy, Włochy, Azerbejdżan, Korea Południowa.

Największe **dostawy do Turkmenistanu w 2018 r.** zrealizowały: Turcja, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Chiny, Niemcy i Federacja Rosyjska.

Jako główne pozycje w imporcie Turkmenistanu (według WTEEx i Observatory of Economic Complexity (OEC)) występowały: maszyny i urządzenia (m.in. dźwigi oraz urządzenia do zbierania roślin uprawnych), konstrukcje stalowe i metalowe, farmaceutyki, urządzenia medyczne).

W 2019 r. eksport Turkmenistanu kształtował się na poziomie 9,3 mld USD (wg OEC), w tym 81,4% stanowił gaz, a ok. 10% ropa i produkty przetwórstwa ropy. Największymi odbiorcami towarów z Turkmenistanu były Chiny (82%), Uzbekistan (4%) i Turcja (3,5%).

Z kolei **import Turkmenistanu wynosił w 2019 r.** ok 3 mld USD, w tym dostawy do tego kraju obejmowały m.in. rury stalowe (4,5%), maszyny rolnicze (4,5%), wyroby przemysłu lekkiego (ok. 3%), traktory (2,1%), samochody ciężarowe (2,1%), pszenicę (1,6%), produkty przetwórstwa ropy (1,5%), statki powietrzne (1,4%), biżuterię (1,1%). Największymi dostawcami towarów do Turkmenistanu były Turcja (25%), Rosja (18%), Chiny (18%), ZEA (9%), Niemcy (6%), Francja (4%), Kazachstan (4%), Niderlandy (3%).

W 2020 r. eksport Turkmenistanu wynosił 7,1 mld USD (wg UNCTAD; spadek o -26,6%), w tym ponad 90% stanowiły paliwa. Największymi odbiorcami towarów z Turkmenistanu były Chiny (62%), Ukraina (14%), Turcja (4%), Afganistan (4%), Uzbekistan (3%).

Import Turkmenistanu w 2020 r. wynosił ok. 3,2 mld USD (wg UNCTAD).

W okresie 9 miesięcy 2021 r. handel Turkmenistanu z UE zwiększył się o +5,9%. W strukturze eksportu Turkmenistanu przeważają paliwa, a w imporcie maszyny i urządzenia.

Aktywne kontakty gospodarcze podejmowane są przez Turkmenistan m.in. z Chinami (np. współpraca w dziedzinie produkcji komputerów) i Niemcami (np. w dziedzinie energetyki, rolnictwie, transporcie, ochronie środowiska, finansach, szkoleniu kadr gospodarczych i in.).

Podczas I Kaspijskiego Forum Gospodarczego, które odbyło się w sierpniu 2019 r. w strefie turystycznej Awaza, prezydent Turkmenistanu zaproponował utworzenie międzynarodowego centrum innowacji i technologii dla regionu Morza Kaspijskiego, w tym klastra gospodarki cyfrowej. W ramach tego wydarzenia odbyły się spotkania gospodarcze m.in. z Rosją, Bułgarią, biznesem z Francji.

W 2019 r. zatwierdzony został Program rozwoju społeczno – gospodarczego na lata 2019 – 2025, Program rozwoju współpracy gospodarczej Turkmenistanu z zagranicą na lata 2020 – 2025, a także zapoczątkowano realizację Koncepcji przejścia do gospodarki cyfrowej w latach 2019 – 2025.

Priorytetem Turkmenistanu jest wdrożenie nowoczesnych technologii do sektorów: naftowego, chemicznego, farmaceutycznego, rolnictwa i przetwórstwa spożywczego oraz nowych źródeł energii.

W tym celu realizowane są w Turkmenistanie programy: energooszczędności (na lata 2018 – 2024), rozwoju OZE (do 2030 r.), cyfryzacji (m.in. e-government; technologie cyfrowe w sferze finansowej, korporacyjnej, procedur eksportowo – importowych). W Turkmenistanie wzrasta udział sektora

prywatnego. W najbliższym czasie w Turkmenistanie będą realizowane projekty o wartości ok. 4 mld USD.

Priorytetowe kierunki rozwoju i polityki gospodarczej Turkmenistanu obejmują m.in.:

- **Energetykę**, w tym wdrażanie nowoczesnych technologii (m.in. produkcja gazu skroplonego, paliwa syntetycznego-GTL - w czerwcu 2019 r. niedaleko Aszchabadu, we współpracy m.in. z biznesem japońskim i tureckim, uruchomiono zakład produkujący syntetyczną benzynę z gazu i in.) oraz dywersyfikację kierunków dostaw, głównie gazu ziemnego;
- **Transport**, w tym rozwój korytarzy północ-południe i wschód-zachód (m.in. korytarza transportowego M.Czarne – M.Kaspijskie);
- **Rolnictwo i przetwórstwo spożywcze, przemysł chemiczny, przemysł stoczniowy;**
- **Gospodarkę wodną** – zapewnienie dostępu do wody (duży problem dla Azji Centralnej).

4. Wymiana handlowa z Polską

Wymiana handlowa Polski i Turkmenistanu w latach 2013-2020

	2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r	mln USD	% r/r
Eksport	44,3	+20,4%	60,4	+36,3%	48,4	-20,0%	54,5	+12,7%	37,9	-30,5%	21,4	-43,7%	25,1	+17,4%	30,0	+19,6%
Import	5,6	+64,5%	7,5	+34,2%	3,5	-53,6%	4,3	+24,8%	1,8	-58,5%	2,1	+18,6%	1,1	-49,3%	3,5	+220,3%
Obroty	49,9	+24,1%	67,9	+36,1%	51,8	-23,7%	58,8	+13,5%	39,7	-32,5%	23,5	-40,8%	26,2	+11,3%	33,5	+28,0%
Saldo	36,8		40,8		37,0		10,9		31,3		32,8		24,0		26,5	

Źródło: GUS

W latach 2017 – 2018 występował spadek obrotów towarowych między Polską i Turkmenistanem, natomiast w latach 2019 – 2020 wystąpił wzrost handlu, w tym polskiego eksportu.

Obroty handlowe Polski z Turkmenistanem w 2020 r. wyniosły 33,5 mln USD (wzrost o +28%), w tym polski eksport 30,0 mln USD (wzrost o +19,6%), polski import 3,5 mln USD (wzrost o +220,3%).

Największe grupy towarowe w polskim eksporcie do Turkmenistanu (2020 r.): wyroby ceramiczne: 31,9% (wzrost o +157,9%), maszyny i urządzenia: 24,5% (spadek o -12,3%), wyroby przemysłu chemicznego: 19,2% (wzrost o +15,9%), artykuły rolno-spożywcze: 12,6% (wzrost o +22,8%). Wśród wszystkich towarów zwiększyły się polskie dostawy m.in. kamieni budowlanych/marmuru (główna pozycja w eksporcie – ponad 30% dostaw), samochodów zasadniczo do przewozu poniżej 10 osób, alkoholi polieterowych, tłuszczu wieprzowego, słodu, roztworów produktów w rozpuszczalnikach organicznych, urządzeń do napełniania/zamykania/etykietowania butelek, puszek in. pojemników, sztucznych pokryć podłogowych/dywanowych, mięsa drobiu, dezodorantów, pasów napędowych. Zmniejszyły się polskie dostawy m.in. leków, osłonek spożywczych, artykułów z żeliwa i stali, pomp obrotowych o napędzie elektrycznym, past/proszków/płynów do czyszczenia zębów, szklarni prefabrykowanych, pogłębiarek pływających.

W **polskim imporcie** występowały głównie (99,7%) wyroby przemysłu lekkiego (głównie nici i tkaniny bawełniane), których dostawy wzrosły ponad 3,3-krotnie.

Obroty handlowe Polski z Turkmenistanem w okresie 9 miesięcy 2021 r. (według danych wstępnych) wyniosły 33,8 mln USD (wzrost o +40,4%), w tym polski eksport 30,4 mln USD (wzrost o +40,7%), polski import 3,4 mln USD (wzrost o +37,3%).

Największe grupy towarowe w polskim eksporcie do Turkmenistanu (9 miesięcy 2021 r.): maszyny i urządzenia: 68,7% (wzrost o +398,1%), wyroby różne: 17% (wzrost o +331,3%), wyroby przemysłu chemicznego: 6,1% (spadek o -62,6%), artykuły rolno-spożywcze: 4,1% (spadek o -63,9%).

Wśród wszystkich towarów zwiększyły się polskie dostawy m.in. niektórych pojazdów, mebli medycznych i mieszkaniowych, w tym przede wszystkim drewnianych, pługów oraz przyczep/naczep rolniczych, ładowarek czołowych, sterylizatorów medycznych, urządzeń do przygotowywania karmy i paszy dla zwierząt, roztrząsaczy obornika, żyrandoli/świeczników itp. sprzętu oświetleniowego, konstrukcji pływających, natomiast zmniejszył się polski eksport m.in. tłuszczu wieprzowego, dezodorantów, mięsa drobiowego, osłonek spożywczych, urządzeń do napełniania/etykietowania butelek i in. pojemników, pokryć podłogowych, kamieni budowlanych/marmuru, alkoholi polieterowych, płyt pilśniowych, leków.

W **polskim imporcie** występowały głównie (97,8%) wyroby przemysłu lekkiego (przede wszystkim nici i tkaniny bawełniane), których dostawy wzrosły o +34,9%.

5. Współpraca inwestycyjno – kapitałowa

Nie są realizowane projekty inwestycyjne polskich firm w Turkmenistanie oraz turkmeńskich firm w Polsce (praktycznie brak BIZ).

6. Dostęp do rynku

A) Ramy prawno – traktatowe współpracy gospodarczej

Turkmenistan nie posiada ratyfikowanej Umowy o partnerstwie i współpracy z Unią Europejską (PCA), a relacje regulowane są przez tymczasową umowę handlową z 2010 roku. Turkmenistan nie jest członkiem Światowej Organizacji Handlu (WTO) – **w dn. 22.07.2020 r. kraj ten uzyskał status obserwatora w WTO.**

W relacjach dwustronnych obowiązuje umowa międzyrządowa o współpracy gospodarczej podpisana w Aszchabadzie 17 marca 2015 r.-weszła w życie 9 lipca 2015 r. (powołała Międzyrządową Polsko – Turkmeńską Komisję ds. Współpracy Gospodarczej).

B) Warunki dostępu do rynku

W październiku 2007 r. przyjęta została ustawa „O wprowadzeniu zmian i uzupełnień do niektórych aktów prawnych Turkmenistanu” przewidująca rozszerzenie praw i ulg przysługujących cudzoziemcom i podmiotom zagranicznym inwestującym w Turkmenistanie. Zagwarantowana im została swoboda wywozu z Turkmenistanu należącego do nich kapitału i majątku. Podmiotom zagranicznym zezwolono na użytkowanie ziemi, korzystanie ze zwolnień podatkowych; mogą im być udzielane koncesje na wykorzystywanie bogactw naturalnych. Wdrożono w życie „Prawo o inwestycjach zagranicznych”,

w którym władze Turkmenistanu deklarują politykę „otwartych drzwi” dla inwestorów zagranicznych. Oczekiwane są inwestycje nie tylko w postaci środków finansowych, ale przede wszystkim w postaci „know-how”. Szeroka akcja promocyjna dotyczyła inwestowania w regionie Avaza, gdzie powstało największe w kraju centrum turystyczne.

Przeprowadzono reformy polityki fiskalnej. Nastąpiły określone procesy prywatyzacyjne w transporcie, budownictwie, handlu i komunikacji. Narodowy Program Rozwoju Społeczno-Ekonomicznego na lata 2011-2030 przyjął cele dywersyfikacji gospodarki i poprawy poziomu życia przez wzmocnienie instytucji, reformy rolne, synergii sektora publicznego z prywatnym oraz integrację z gospodarką światową. W styczniu 2013 r. rząd ustanowił komisję ds. przystąpienia do Światowej Organizacji Handlu (WTO).

Sferę handlu w Turkmenistanie reguluje Ustawa Turkmenistanu „O działalności handlowej” z 26.03.2016 r., która określa postawy prawne, ekonomiczne i organizacyjne w danej dziedzinie.

Od 1 września 2019 r. w Turkmenistanie wprowadzone zostały nowe regulacje celne. W szczególności, wprowadzanie towarów i środków transportu przemieszczanych przez granicę celną Turkmenistanu do procedury tranzytu celnego dokonywane jest poprzez zautomatyzowaną odprawę celną z wykorzystaniem modułu tranzytowego T1/T2 zintegrowanego celnego systemu informacyjnego „ASYCUDAWorld”.

Zgodnie z przepisami celnymi Turkmenistanu, w celu uzyskania pozwolenia na tranzyt celny, przewoźnik (ekspedytor) zobowiązany jest do przedłożenia do organu celnego odprawy dokumentów handlowych, transportowych (przewozowych) i (lub) dokumentów celnych zawierających następujące informacje:

- nazwa i adres wysyłającego (otrzymującego) towary,
- państwo wysyłki (państwo docelowe) towarów,
- nazwa i adres przewoźnika towarów lub ekspedytora w przypadku jeżeli pozwolenie na tranzyt celny otrzymuje ekspedytor,
- środek transportu, którym przewożone są towary przez terytorium celne Turkmenistanu, a w przypadku przewozu transportem samochodowym – również dane kierowcy środka transportu,
- rodzaje lub nazwy, ilość, wartość towarów, waga lub objętość, kody klasyfikacyjne towarów zgodnie ze Zharmonizowanym Systemem Opisu i Kodowania Towarów,
- ogólna liczba miejsc towarowych,
- punkt przeznaczenia towarów,
- planowany przeładunek towarów lub inne operacje towarowa planowane po drodze,
- planowane terminy przewozu towarów,
- trasa w przypadku jeżeli przewóz towarów powinien być dokonany według określonych tras.

W celu przyspieszenia odprawy celnej odpowiednie informacje (w tym dotyczące nazw towarów) rekomenduje się przekazywać również w języku turkmeńskim. Przewoźnicy (ekspedytorzy) przy realizacji odprawy mogą skorzystać z usług agencji celnych (przedstawicieli), których działalność jest zorganizowana na wewnętrznych i przygranicznych punktach celnych Turkmenistanu.

W celu wzmocnienia kontroli celnej towarów przemieszczanych przez granicę celną Turkmenistanu, a także zapewnienia odpowiednich, wymaganych przepisami, dokumentów, które towarzyszą przewożonym towarom, od 1 września 2019 r. w przypadku nie przekazania do organu celnego odprawy Turkmenistanu dokumentów zawierających wszystkie w/w informacje lub przekazania nieprawdziwych informacji, organ celny będzie podejmował decyzję o odmowie wydania pozwolenia na tranzyt celny towarów przez terytorium Turkmenistanu.

Prowadzone jest współdziałanie z instytucjami międzynarodowymi, w tym z Azjatyckim Bankiem Rozwoju, EBOR, Bankiem Światowym i MFW. Banki te zaangażowane są w finansowanie szeregu projektów zmierzających w kierunku rozwoju gospodarek krajów Azji Centralnej, w tym m.in. budowę

szlaków komunikacyjnych, rozwój konkurencyjności, wsparcie prywatnej przedsiębiorczości, ułatwienia handlowe.

Wymiana handlowa z Turkmenistanem napotyka na określone ograniczenia taryfowe i pozataryfowe. Zarówno kontrakty eksportowe, jak też importowe podlegają obowiązkowej rejestracji/zatwierdzeniu w Państwowej Giełdzie Towarów i Surowców.

Z kolei projekty inwestycyjne wymagają rejestracji przez Ministerstwo Finansów i Gospodarki. Turkmenistan nie jest stroną Konwencji o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych.

Misja MFW w Aszchabadzie w kwietniu 2019 r. podkreśliła potrzebę m.in. liberalizacji gospodarki, w tym rynku walutowego.

Wśród problemów na rynku turkmenistańskim polscy przedsiębiorcy wymieniają m.in. centralizację procesów decyzyjnych; ograniczenia w dostępie do zamówień publicznych/przetargów, a także do walut wymienialnych; brak zabezpieczeń prawno-traktatowych.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

Międzyrządowa Polsko – Turkmeńska Komisja ds. Współpracy Gospodarczej została powołana na mocy art. 5 Umowy między Rządem RP a Rządem Turkmenistanu o współpracy gospodarczej podpisanej w Aszchabadzie 17 marca 2015 r. Po stronie polskiej przewodniczy członek kierownictwa Ministerstwa Rozwoju i Technologii, a stronie turkmeńskiej prace komisji koordynuje Ministerstwo Finansów i Gospodarki Turkmenistanu.

Minister Rozwoju obejmuje częściowym dofinansowaniem niektóre przedsięwzięcia promocyjne o charakterze proeksportowym – bliższe informacje dostępne są na portalach: www.trade.gov.pl, www.funduszeunijne.gov.pl, www.mr.gov.pl.

W 2014 r. Turkmenistan, jako jeden z 11 krajów, był objęty przez ówczesne Ministerstwo Gospodarki (MG) programem promocji o charakterze ogólnym „Aktywizacja eksportu na wybranych rynkach”, w ramach projektu systemowego MG pn: „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych” Poddziałanie 6.5.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. W ramach programu, realizowanego od 25 listopada 2014 r. do 25 maja 2015 r., odbyły się misje przyjazdowe do Polski potencjalnych kontrahentów, a także konferencja promocyjna w Aszchabadzie, pokazy oraz kampania medialna „Made in Poland”. Programem m.in. objęte były branża polskich specjalności żywnościowych, a także branża meblarska oraz transportowa.

Informacje dotyczące finansowego wsparcia eksportu dostępne są na stronie Ministerstwa Finansów www.mf.gov.pl oraz Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych www.kuke.com.pl.

8. Perspektywiczne sektory i możliwości współpracy

Perspektywy aktywizacji polskiego eksportu i współpracy inwestycyjnej obejmują m.in.:

➤ w eksporcie:

- maszyny budowlano-drogowe,
- urządzenia elektryczne,
- maszyny rolnicze i urządzenia do przetwórstwa spożywczego,

- urządzenia środowiskowe i energetyczne,
- dostawy dla przemysłu stoczniowego,
- materiały budowlane,
- leki i urządzenia medyczne,
- osłonki spożywcze,
- art. rolno-spożywcze (m.in. artykuły mięsne, sółd, środki ochrony roślin, cukier).

➤ **w sferze inwestycyjnej:**

- rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze,
- przetwórstwo bawełny (wysoka jakość przędzy),
- projekty w sektorze energetycznym (m.in. gazowym, naftowym),
- przemysł chemiczny (m.in. produkcja nawozów mineralnych) i petrochemiczny (m.in. GTL-syntetyczne paliwo gazowe),
- przemysł stoczniowy (m.in. program budowy statków, w tym w stoczni „Balkan” w mieście Turkmenbaszy).

Ponadto władze Turkmenistanu zainteresowane są przyciąganiem zagranicznych inwestycji i technologii do wydobywania ropy naftowej i gazu ziemnego, a także zagospodarowaniem złóż surowców mineralnych. W drugiej połowie 2019 r. wystosowane zostało zaproszenie Koncernu Państwowego „TURKMENHIMIYA” do udziału w przetargu na kompleksowe zagospodarowanie złóż mineralnych Zatoki Karabogazgol w Obwodzie Balkan Turkmenistanu (m.in. kompleks produkcji siarczanu sodu, chlorku magnezu, siarczanu magnezu i in. produktów chemicznych).

Z kolei w czerwcu 2020 r. przekazana została informacja o możliwości udziału inwestorów zagranicznych w projektach w branży chemicznej (cztery duże zakłady produkcji chemicznej planowane do realizacji przez koncern państwowy Turkmengaz w oparciu o znowelizowaną ustawę „O zasobach węglowodorów Turkmenistanu”).

9. Placówki dyplomatyczne

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej

w Turkmenistanie z siedzibą w Baku (Azerbejdżan)

Azerbejdżan, AZ-1000, Baku

ul. Kichik Gala 2, Icheri Sheher (Stare Miasto)

tel. +994 (12) 492 01 14

faks +994 (12) 492 02 14

e-mail: baku.amb.sekretariat@msz.gov.pl

Strona internetowa: <https://www.gov.pl/web/azerbejdzan/ambasada>

Ambasada Turkmenistanu

w Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w Berlinie

RFN, 14195 Berlin

Konigin-Luise-Str. 31

tel. +49 (30) 301 02 452

faks: +49 (30) 301 02 453

e-mail: konsulat@botschaft-turkmenistan.de